

מסורת הש"ס

(א) לעיל כג: (ב) דקדוש מת. ב"ק פט. ב"מ כ"ב קמז: (ג) ב"ק נ"א: (ד) ויני חסין' לקמן כג. ד"ה אי פקח, (ה) וינמות קרי. גיטין מט: (ו) רח"ל ח"ג, (ז) ינמות קי, (ח) עקד. ערפין כג:, (ט) ויחלין קלנ: (י) גיטין עט:, (יא) וינמלא שמועות הכרה ומציא רחיה מלא דאמרי בפ"ד דקדושין כו' שיערך לשלם לה ויניהו לא תמישכ (לשכ"א לשון כו' כל הכתוב שער כו' הפ"ד וכן גי' הדימ', (ל) גיי כ"י, (מ) וינשיע חסין' ב"ק ט. ד"ה רב הונא ועוד עס ב"ק מו: ד"ה ח"ה וחסין' ב"ב כג: ד"ה לא ללכא, (ס) גיי כ"י, (סא) וינמלא חולין קי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פריעת בע"ה וכו' ולא שילך גירס. ב"מ ד' מע ע"ש וע"ש וע"ש:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות ר"ד

הפחות והולקן אל מצי' לפחול זכותו של בעל ולא משום טעמא דקדושא קאמר כדפריש. וכל טעם הדבר הוא מפני שאין המנה בעין ולא קנאו הלווק ק"ג כדפרישטן כ"ז. שלא מחלו יכול הלווק לגבות ממנו ולא מצי' למימר לאו ב"ד ד"א שלא יתא לאו כדארכא יחבי' ניהלי' דמצי' למיחביע' אבל מצי' קנאו ק"ג שלא יוכל המוכר למחול (ובא) ואם באן הלווק על הלוה ואלי' פתעונו למלוה וישר פרע מכל' לך דין הוא שיכחף הלווק את המלוה שישבע לו שלא פרעו כדון כל טהרות ודשעין הלוה פרעו הוא דמישבע במלה ושקיל לוקח וה"נ משבעת מלוה ושקיל. ואי לא בעי מלוה לאשבעת לי. ישלם דמיס ללווק משום הואי מקיט' בוודאי אי מה מלוה לא מצי' למימר ליה פרעו הוא דשבעה זו אינה אלא להפיס דעתו של לוח. ויכין שהמלוה אינו בחיים מי ישיבע לו. ואי אמר ליה ישיבעו לי בני מלוה שבעות היושקין שאלו פקדני אבא ששור פרעו הוא הדין כפמי והלווק הולך וכופה אותן. ואם המלוה הלך למדי' אין הלווק יכול לדחות את הלווק בעבור שבעוה זו שלא נתקנה אלא להפיס דעת הלווק וכיון שאין פה מי שישבע לו גובה הלווק בלא שבעוה. וי"ל שאם נתנו המלוה במתנה לחבירו וטוען הלוה פרעו הוא אצ"ע שהמלוה אמתה דבריו אין שומעין לו אלא אמרי' קנויה עשו שניהם ויחברם את פרעו למקבל המתנה שהשטר מסור בידו ואם פריעת למלוה לך ודון עמי שחזור לך מעותך אבל אין הדבר כן דמינו דאי בני מצי' (וא"ל) מחיל לי כדאמרי' מצי' נמי למימר פריעתה הוא ולבטוליה והכא דאמרי' הכא מפני שידו כידה לאו למימר דה"ל כבאבי דאי הוה מצטרפין לתעמא דידו עדיפא מידה הוה אמרה לי' כרבא אלא תסגי לן דידו כידה דכיון שיש לו זכות בנכסים במנה אין יכול למחול וזהו (והרב פוסק הלכה כאבין) קריית' דר"נ ובינתה כתובתה בטובת הנאה. פ"י בדימיס מעוטסי שקנאה בספק שאם תמות היא יירשנה בעלה ואם

תיוול וסיהלה כו'. דאמרין אפי' יורש מוחל ואמה של זו מכרה להן שטר חוב שהיה לה על בעלה: **עשינו עצמינו**. כקריב של בעל דין או אהבו הבא אכל דיניין ועורכו ברחיות אחר זכות אהבו או קריבו כך למדמי ענה לזו להפסיד שכנגדה: **מעיקרא**. כשאמר כן: **לנפוק**.

כשנתחרט: **אדם חשוב שאני**. לפי שלמדן הימנו ויש שיעשו אף שלא **לקרובים**: ואי פקח הוא. הלווק: **מקרקש ליה זוזי**. ללוה ושוכרו בהן לכבד לו שט"ח צשמו קודם שיעשו קנויה בין שניהם: **מאן דדאין דינא דגרמי**. המחייב את הגורם הפסד לחצירו: **מגזי ביה**. זהאי שטרא מן המוחלו: **דמי שטרא מעליא**. כל החוב שצמחו: **ומאן דלא דאין כו'**. פלוגמיהו צנצא קמא צפרק צתרא (דף קטז:) ורבי מאיר אית ליה דינא דגרמי כדמתיא (שם דף ק:) נתייאש הימנה ולא גדרה הרי זה קודם ויחייב צאחריותו גבי כלאים וקיי"ל כוותיה: **מגזי ביה דמי ניירא צענמא**. כלומר אומר שלא מכר לו אלא הנייר והכי הוא צידק: **כפייה רפרס לרב אשי**. שצא הדין לפני רב אשי וסיצבו והקיפו צרחות ואגזי מדינא דגרמי: **כי כשורא לללמי**. כלומר גיבוי גמור. כל ההפסד דקדק צו כאשר ידקדק הלווק קורה לזור בה זורות שלוקח ישרה וחלקה: **האי כי דיניס**. זה הלוה מעות וזו סמכה על שיעבוד הקרקע והיא לא נמנה כלום ואם צשציל נכסי כאן צדול הנישומין צתמוה הוא זכה בהן מיד חו יזרפטן עס הכתובה על שיעבוד הקרקע: **לא חוילא אלא לחד**. אין אלא כדי לחד מהן: **לצעל חוב יחצין**. שלא תנעול דלת: **יוסר משהאיש רולא כו'**. ולא חיישין לומר משום חילא. ודוקא שהשטרות נכתבו ציוס אחד אכל אס קדמה זמן הכתובה היא גובה: **ודאי דאמריוס כו'**. לשון שאלה הוא. אמת הוא ששעמתי שאלם אומרני דבר זה של תימנה דמטרחין ליה ללוה למכרה והלא המלוה עיקר סמן שלו על הקרקע: **פולה מעוטיו צעוד כוכבים הוה**. מעות היה לו לפרעו ואומר של **צעוד כוכבים הוה**: **לדידך דאמרת**

כו'. צמסכת ערפין צפ' שוס היתומין (דף כג:) **פריעת צע"ח מלוה**. מלוה עליו לפרעו חובו ולאמת דצדיו דכתיב ויקרא יטן א"י דקד שיהא הן שכן דקם **ולאו שכן דקד** (צנצא מנעא דף מט:) **צמה דברים אמורים**. דלוקה ארצעים (ע"ה פ"י רש"י צחולין קלנ: עוד עס קי: ד"ה כפתוהו):

מכין

אשה משום חילא ומורי ה"ר יחיאל השיצ למורי הרצ צשס ר"י דאפילו לאחר מיתה יהצין לצעל חוב קרקע או אפילו מטלטלין אחר תקנת גאונים שמקנו דאשה וצעל חוב גוצין מטלטלין ועלי דיהצין לכתובת אשה היינו משום דכיון דאין דינו של בעל חוב לצנצא ואי הוה יחיד להו נפקד ליתומים לא מצי נקיט להו צדינא עדיפא כמות אשה משום חילא ואפילו קדים זמן הכתובה לזמן השטר כיון שלא תיקנו שטתרות מן הלקוחות ולא חל שיעבוד כתובה עליהו כלל והוי כאליו זמנן שוה והכי אמר צפרק מי שמת (ב"ב דף קנז.) דאיקני קנה ומכר את"ל לא משמעצד אלא לא משמעצד ליה ולוה ואחר כך קנה ומכר מצי לקנמא משמעצד או לכתבס **ט** (ושמעע קנה לא משמעצד ליכא לספוקי כלל אי גצא צירשא כיון דלא משמעצד לגבות מלקוחות ומכר וכן עמא דבר כר"י וכן רב אלפס ורמב"ם. ורבי יצחק צר אצרהס נראה לו כר"ם. ואמת כי נראה דצרי ר"ת:] **ההוא תולא מעותיו בעובד בובבים הוה**. אין לפרש כשאמר לו זיל את זצין הוה תולה מעותיו צעוד כוכבים דא"כ כהוגן עשו לו אלא תחילה כשתצבו היה הולך ותולה מעותיו וצשעת הגציה צבר לא היה לו ואפ"ה הזקיקו למכור: **אמר לא ניהא אי צמייעבד מצוה מאי**. הא פשיטא ליה דכופין דהא עיקר מילתיה צערכין (דף כב. עס) אהא דאין נוקקין לנכסי יתומין וקאמר משום דפריעת צע"ח מלוה והוי לאו צני מיעצד מלוה וניהו מכלל דלנכסי יתומים גדולים נוקקין אלא ה"ק לא ניהא ליה למעצד מלוה מאי והלא פשיטא דכופין ומה שייך לקרותו מלוה אמר ליה תניתוה דהיכא דאיכא מלוה כופין אי נמי י"ל דצעא מייניה אס כופין אס לאו אע"י דפשיטא דלנכסי יתומין גדולים נוקקין הג"מ היכא דלא אמרו לא ניהא לן למעצד מלוה אכל היכא דאמרו מאי אמר ליה תניתוה כו' וי"מ דאמלה מעותיו צעוד כוכבים קאי צצנמלא לרב הונא צריה דרב יהושע דאמר טעמא דאין נוקקין משום צרי אכל חיוצא אכנסי והאלי הידן שיתן מעות שיעצבד קאי על העמות אע"י דאיכא מלקוחות וכו"ש כי ליכא אלא לדידך דאמרת מלוה ואע"י דאית להו נכסי ליתמי לא נחתמי עלייהו דלא רמיא עלייהו שיעצודא אלא צמקוס דאיכא מלוה אמרת נמי שהשיעצוד לא יאה על המעות ולא דמי לגזון שהשיעצוד על כל נכסיו דהתם צאיסורא אתא ליידיה וצדין אישתעצד לגמרי אכל **הכא לא: פריעת בע"ה מצוה**. דאיכא אחריות נכסים איירי דעלה איממר מילתיה דרב פפא צערכין (ג"י עס) ואפ"ה אין נפרעין מנכסי יתומים קטנים דלאו בני מיעצד מלוה וניהו אכל מנכסי יתומין גדולים נפרעין אכל דליכא אחריות נכסים מלוה על היתומין ואין כופין כדמוכח צפ' מי שהיה נשוי (לקמן עא:) גבי ההוא צצקן קטינא דארעא וטעמא משום דהוי מזות ציצוד מלוה שמתן שכרה צצידהי' דאין צ"ד שלטמה מוזהרין עליה והא דאמר צצגחול עיסי (ב"ק דף ז:) הניח להן אציהן פרה וטלית וכל דצרי המסויסי חייצין להחזיר מפני צצוד אציהן התם אס לא יהיו מחזירין איכא קלון אציהן הלכך חייצין לשלם אכל משום צצוד לחודיה לא וצקונת' פ"י לקמן גבי קטינא דהואלי וליכא מלוה אלא מדרצנן לא צייפין להו ואין נראה דלשכחן דכופין צמזות דרצנן כגון מלוה לקיים דצרי המת דאמר' דהשולם (גיטין טז.) דכופין את היורשים:

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

פו.

תיוול ותיחלה בכתובתה דאמה לגבי אביה. קשה לרצינו יתחק דמה הרויחה הא אמרינן צסמוך מאן דדאין דינא דגרמי מגזי ביה דמי שטרא מעליא ורב נחמן גופיה דאין דינא דגרמי צצגחול צתרא (ב"ק קטז:) גבי ההוא צצרא דלחוויו אכריא דמיטי ויש מפרשים דקטנה היתה כמו"י הפעטות מתמתן מתנה ולא מחייצא מדיני דגרמי ולרצינו יתחק נראה מתוך כך דלא מחייצא מדינא דגרמי אלא דמיס שנתנו לה על כתובתה ולא כל הכתובה **ט** ונתיאלא שמועות הרבה ומיהו לא נתיאשכ לרצ"א לשון מגזי ביה דמי שטרא מעליא דמשמע דחייב לשלם כל הכתוב צשטר ומציא רחיה מהא דאמרין בפ"ד דקדושין (דף מז:) התקדשי לי צשטר חוב או שהיה לו מלוה ציד אחרים והרשה עליהם ר"מ ואומר מקודשת ומכ"א אינה מקודשת ואמסיק דצצשמואל קא מייפלגי דלומר המוכר שטר חוב לחצירו וחזר ומחלו מחול מר אית ליה ולהכי אינה מקודשת דלא סמכה דעתה הואלי ויכול למחול ואס היה חייב לשלם כל הכתוב צשטר אמאי לא סמכה דעתה הא אינו רשאי למחול שיערך לשלם לה **ט** והשתא לא תיקשה היא"ל שהיאה רב נחמן עלה להפסיד ממון אחרים צצציל קורצה שהרי לא היה מפסידן לגמרי שהיו מחזירין להס מעות שנתנו מ"מ קצת יס לגמגסן: **לבע"ה חוב מפצקין** י"ה בוזי. אומר רצינו מס דג' דיין חלוקיס למלוה ולניוק ולשכיר לצעל חוב אית ליה זוזי לא מצי לסלוקי צצארכא דאמרין הכל ויחא אפילו אית ליה זוזי ממלק ליה צצארכא וצשכיר אפי' לית ליה זוזי אמרי' ליה זיל טרח וצצין ואייתי זוזי דמתן צפרק הצית והעליה (ב"מ קיח.) היה עושה עמו צצצנן וצקס ואמר טול מה ששעית צשכרן לית שומעין לו ומשמע **התם אפילו דלית ליה מצי יתור לאשה** **לאשה** **לא יחבינ' לה מצי יתור משהאיש רוצה לישא אשה** **רוצה לינשא**. ואת דאמרין לעיל (דף פד.) לכתובת אשה משום חילא ואפי' ר' צנימין לא פליג אלא צשהצע"ח הוא כושל אכל שניהס שוין מודה דיהצין

לכתובת אשה ומיך רצינו תס דהכא יהצין לצע"ח משום דאיכא טעמא דנעילת דלת וצאשה לא שייך נעילת דלת דלאמרין יתור משהאיש רולא ליה לישא אשה רולא לישא אכל לעיל דלאחר מיתה ליכא נעילת דלת דמיתה לא שכחא כדאמרין צצגחולין (גיטין ג.) דלא מסיק אדעתיה דמלוה דמית לוה ונפלי נכסי קמי יתמי עדיפא כמות שטרא גאונים שמקנו דאשה וצעל חוב גוצין מטלטלין ואי הוה יחיד להו נפקד ליתומים לא מצי נקיט להו צדינא עדיפא כמות אשה משום חילא ואפילו קדים זמן הכתובה לזמן השטר כיון שלא תיקנו שטתרות מן הלקוחות ולא חל שיעבוד כתובה עלייהו כלל והוי כאליו זמנן שוה והכי אמר צפרק מי שמת (ב"ב דף קנז.) דאיקני קנה ומכר את"ל לא משמעצד אלא לא משמעצד ליה ולוה ואחר כך קנה ומכר מצי לקנמא משמעצד או לכתבס **ט** (ושמעע קנה לא משמעצד ליכא לספוקי כלל אי גצא צירשא כיון דלא משמעצד לגבות מלקוחות ומכר וכן עמא דבר כר"י וכן רב אלפס ורמב"ם. ורבי יצחק צר אצרהס נראה לו כר"ם. ואמת כי נראה דצרי ר"ת:] **ההוא תולא מעותיו בעובד בובבים הוה**. אין לפרש כשאמר לו זיל את זצין הוה תולה מעותיו צעוד כוכבים דא"כ כהוגן עשו לו אלא תחילה כשתצבו היה הולך ותולה מעותיו וצשעת הגציה צבר לא היה לו ואפ"ה הזקיקו למכור: **אמר לא ניהא אי צמייעבד מצוה מאי**. הא פשיטא ליה דכופין דהא עיקר מילתיה צערכין (דף כב. עס) אהא דאין נוקקין אלא ה"ק לא ניהא ליה למעצד מלוה מאי והלא פשיטא דכופין ומה שייך לקרותו מלוה אמר ליה תניתוה דהיכא דאיכא מלוה כופין אי נמי י"ל דצעא מייניה אס כופין אס לאו אע"י דפשיטא דלנכסי יתומין גדולים נוקקין הג"מ היכא דלא אמרו לא ניהא לן למעצד מלוה אכל היכא דאמרו מאי אמר ליה תניתוה כו' וי"מ דאמלה מעותיו צעוד כוכבים קאי צצנמלא לרב הונא צריה דרב יהושע דאמר טעמא דאין נוקקין משום צרי אכל חיוצא אכנסי והאלי הידן שיתן מעות שיעצבד קאי על העמות אע"י דאיכא מלקוחות וכו"ש כי ליכא אלא לדידך דאמרת מלוה ואע"י דאית להו נכסי ליתמי לא נחתמי עלייהו דלא רמיא עלייהו שיעצודא אלא צמקוס דאיכא מלוה אמרת נמי שהשיעצוד לא יאה על המעות ולא דמי לגזון שהשיעצוד על כל נכסיו דהתם צאיסורא אתא ליידיה וצדין אישתעצד לגמרי אכל **הכא לא: פריעת בע"ה מצוה**. דאיכא אחריות נכסים איירי דעלה איממר מילתיה דרב פפא צערכין (ג"י עס) ואפ"ה אין נפרעין מנכסי יתומים קטנים דלאו בני מיעצד מלוה וניהו אכל מנכסי יתומין גדולים נפרעין אכל דליכא אחריות נכסים מלוה על היתומין ואין כופין כדמוכח צפ' מי שהיה נשוי (לקמן עא:) גבי ההוא צצקן קטינא דארעא וטעמא משום דהוי מזות ציצוד מלוה שמתן שכרה צצידהי' דאין צ"ד שלטמה מוזהרין עליה והא דאמר צצגחול עיסי (ב"ק דף ז:) הניח להן אציהן פרה וטלית וכל דצרי המסויסי חייצין להחזיר מפני צצוד אציהן התם אס לא יהיו מחזירין איכא קלון אציהן הלכך חייצין לשלם אכל משום צצוד לחודיה לא וצקונת' פ"י לקמן גבי קטינא דהואלי וליכא מלוה אלא מדרצנן לא צייפין להו ואין נראה דלשכחן דכופין צמזות דרצנן כגון מלוה לקיים דצרי המת דאמר' דהשולם (גיטין טז.) דכופין את היורשים:

אינה

וכתב לו הלוה שטרא אשמי' כאליו לוה ממנו ושוב לו יועיל להם הקנויניא: אמר אמימר מאן דדאין דינא דגרמי מגזי ביה דמי שטרא מעליא (וביארי הרב שבעל ענין שהמלוה מבטל השטר ביד הלווק בין שמחלו ללוה בין שאומרו פרוע הוא וגורם ללווק להפסיד השטר חייב לשלם לו דמי כל השטר מעליא אבל אם הביא עדים

עין משפט נר מצוה

לא א' טוש"ע ח"מ סי' סו סעיף כג:
לא ב' מ"י פ"ו מהלכות חובל ומיטק הלכה י סמג עיין ב' טוש"ע עס סי' סו סעיף כו וכל וס"י שפו סעיף א:
לא ג' מ"י פ"ו מהלכות אצות הלכה ד סמג עשין מ"ח טוש"ע א"ע סי' קב סעיף ד:
לד ד' מ"י עס טוש"ע עס סעיף א:
לה ה' מ"י פ"א מהל' מלוה ה' א' טוש"ע ח"מ סי' קא סעיף ב:
לו ו' מ"י עס טוש"ע עס סעיף א:
לז ז' מ"י פ"א מהלכות מלוה הלכה ח סמג עשין נד טוש"ע עס סי' קו סעיף א:

תורה אור השלם

1. הָלוּא פֶּרֶס לְרַעֲב לְחֻמֶּךָ וַיִּגְשִׁים מְרֹדִים לְבִיאֲכֹתַי בִּי חֲרָאָה עֲרֵם וּבִסְתוּרָה וּמִבְשָׁרְךָ לֹא תִתְעַלֶּם: ישיעה נח ז

תוספות ר"ד (המשך)

א"ל ר"נ ליכא דליכא לה עצה תיוול ותחלה לכתובתה דאמה לגבי אבוב ותיהדר ותיחלה מנה שמעה אולה ואחילתא אמר ר"נ עשינו עצמינו צשוכרי הדיינים מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר מבושרך לא תתחילת ולבסוף סבר אדם חשוב שאני: אי קשיא כיון דקרינא ליה גרמא צניקין חיכי הוה מייצעב לישות רשע ונזק להפסיד הלווקחס י"ל יהיו להריות ידיה קמכוין ונזקא משמאל קאמי חסותא צשוכי נזקא דאחרית לא שכיך רווחא דקריכתא: ואי קשיא כיון דאמרי' לקמן ולמאן דדאין דינא דגרמי מגזי ב' דמי שטרא מעליא. וה"נ נמי דיין דינא דגרמי בפ' הגזימ' [דאיתא שם] ההוא אברא דאחוי כריא דחיתי דבי ר"ג אתא לקמיה דר"נ חיצי' לשלומי מהא דתנן ואם צחמת הגולן חייב להצמידו שדחו וקרי' דאחוימי' אחוייו ואי"כ מאי הרויחה התב שמהלה לאבי' ונתיחייבה היא לשלם: וכתובת האי אשה רבי צעה זו מפני שלא היה לו הבת נכסים שיכול הלווק להפרע ממנה. והאי דאמר' ותיודר ותיורית מצובה לאו דוקא שהרי אביה היה בחיים אלא הי"ק אביה יורש כתובת אמה שיתן לה בכל יום מתנה שפריסתה ממנה שיותר רוצה האב שהיה' לבתו במה שיהי' ללווק וכיון שמתנה בעלמא ונותן לבתו א"י הלווק לגבות ממנה שצ"מ כן נותן לה שלא יהא רשות צציון לגבות ממנה א"י שנותן לה מעט מעט כדון פתסחא אבל לעולם אם היה נכסי לבת הי"נ דבבי לוקח מינה דרמי' ונפא דיין דינא דגרמי: גופא איש המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מחלו אריה בריה דר"י ואי פקח הוא מקרקש ליה בוזי ומכח שטרא בשמיה כלומר אס הלווק הוא פקח מרצה גובה במעות קודם שיעשו המלוה עם הלוה עדיפא מידה הוה אמרה לי' כרבא אלא תסגי לן דידו כידה דכיון שיש לו זכות בנכסים במנה אין יכול למחול וזהו (והרב פוסק הלכה כאבין) קריית' דר"נ ובינתה כתובתה בטובת הנאה. פ"י בדימיס מעוטסי שקנאה בספק שאם תמות היא יירשנה בעלה ואם